

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori neferonate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
reținut.
INSEERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anușuri:
în Viena: M. Dukas, Hermann
Schickel, Rudolf Mosse, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Dannenberg, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agenția Hinas, Suc-
cursale de România; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garnison pe o colonă 8 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” ieșe în 22-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. celeșteri.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 80 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 7.

Brașov, Joi, 11 (23) Ianuarie

1896.

Odinióră și acum.

Brașov, 10 Ianuarie st. v. 1896.

De cât-va timp lumea română este alarmată de un șir de scandaliuri, ce se petrec în Sibiu, și cari numai onóre nu pot face neamului nostru.

Unii dic că-i crisă în redacția „Tribunei”, alții că-i crisă la „Institutul tipografic”, care editază această foia, ér alții vorbesc chiar de-o „crisă în sinul partidului național din Transilvania și Țera unгурescă”.

Organul nostru a înregistrat faptele petrecute cu ocaziunea crisei din cestiune, fără însă a și da părerea asupra lor. Și nici că și-o putea da pe câtă vreme nu sciea ce direcțiune vor lua în cele din urmă lucrurile.

Dér în zilele ultime crisa a eșit din gáocea, în care o mai ținea ascunsă un rest de pudóre „literară” orí de pudóre națională, și și-a prezentat fața ei hidósă spre bucuria dușmanilor neamului, spre delectarea publicului poffitor de scandale și spre cea mai mare máhnire a tuturor Románilor binesémțitori.

N'ar mai fi fost de lipsă se cetim „Tribuna” cu acușatiunile, ce ea și-le aduce acum șiesi și atitudinea ce a observat-o de ani de zile în sinul partidului național, pentru a vedé clar și limpede, că la Sibiu nu s'a tratat și nu se tratéză numai de „un diferend de ordine civilă” cum a fost caracterisată afacerea „sequestrării”, ci că aceia au cunoscut mai bine firea și tendința acestei crise, cari dinainte au sciut se informeze pressa de dincolo, că în sinul membrilor comitetului dela Sibiu „nu mai există vechea armonia și unitate de vederi”.

„Vechea armonia și unitate de vederi”... ne este încă în viuă me-

moriă din zilele ei de culminațiune, zilele de încercare ale procesului Memorandului.

Ne aducem aminte, că atunci, în pređiua marelui proces, s'a petrecut următoarea scenă fórte caracteristică:

La un coleg al lor din Clușiu erau întruniți spre séră toți cei ce luaseră asupra-le sarcina de a funcționa ca apărători ai acușatorilor. Era momentul suprem, căci în ziua următoare avea se începă procesul, ér pregătiile pentru acest proces lăsaseră încă prea multe de dorit. Apărătorii se aflau tocmai în toiul discușiunilor celor mai serioșe pentru stabilirea planului de procedere în implinirea chiámăii lor, când étă că intră Dr. Vasile Lucaciu și le împărtășesce, că diferite deputațiuni ale Románilor veniți la Clușiu merg se salute în mod sərbătoreșc pe președintele comitetului Dr. Rațiu și că din șirul acestora ar fi bine se nu lipsescă nici apărătorii.

În zadar și-s'a obiectat lui Lucaciu, din partea mai multora, că nu era timpul de a se face paradă, că momentele erau scumpe și trebuiau întrebuințate pentru asigurarea bunei reușite a luptei, ce fi aștepta în sala tribunalului, căci densusul rēmasē neinduplecat și declară, că comitetul și președintele seu ar privi lipsa apărătorilor dela aceea manifestatiă ca un fel de desconsiderare.

În cele din urmă apărătorii pentru a nu turbura nici cât de puțin armonia, ce doreau se domnescă între ei și acușati, au cedat rugărilor insistente ale d-lui Lucaciu și suspendând consultările lor, au alergat la otel „Ungaria” se salute și ei în corpore pe președintele Rațiu...

Au urmat zilele de luptă, când avea se se pună la probă „armonia

și unitatea de vederi” din sinul comitetului, ce se proclamase și întărise atât de demonstrativ în ajun.

Atunci pe la mijlocul procesului, la cestiunea responsabilității pentru răspândirea Memorandului, s'a fost produs de-odată și pe neașteptate între acușati acea disensiune, care a causat un resens atât de neplăcut în publicul românesc și o îngrijire adēncă, pe care numai declaratiă dela fine au putut-o delătura.

În decursul acelor disensiuni, „armonia și unitatea de vederi” dintre membrii comitetului părea că nu se mai concentra decât asupra unui singur punct, asupra constatării, că membrul lor Eugen Brote, care, din cauzele bine cunoscute, nu se înfățișase înainte juriului, nu s'a ținut de decisiunile comitetului, n'a luat în sēmă observările, ce i s'au făcut din partea președintelui și a altor membri, ci a procedat de capul lui la publicarea și răspândirea Memorandului.

Lucaciu a fost unul din aceia cari au sprijinit mai mult pe președintele seu în această constatare, ce nu spunea în fond alta, decât că Eugen Brote a abusat de încrederea comitetului.

Și acum ce vedem?

După ce s'au petrecut tóte câte s'au petrecut dela procesul Memorandului încóce, după ce a suferit peste un an de zile alături cu Dr. Rațiu în închisóre, Vasile Lucaciu vine acum și braț la braț cu același Eugen Brote, a căruia purtare a stigmatizat-o în momentele serioșe ale judecării dela Clușiu, ridică contra președintelui seu grava acușare, că ar abusa de încrederea comitetului...

Étă cum ni-se presentă adevărata fisioniă a crisei, ce a produs scisiunea în comitet.

CRONICA POLITICĂ.

10 (22) Ianuarie.

Éră-și încep a-se lăți faime de rēșboiu. Diarul „Neue Fr. Presse” primescce din New-York depeșă, că flota englesă a primit ordin se plece spre Venezuela. Afară de această ministrul de marină engles a dat ordin, ca cele mai mari 3 panferate se stea gata pentru ori-ce cas.

Din incidentul sərbărilor din Berlin se depeșeză din capitala germană, că iluminarea ces'sa arangiat Sábmbăta trecută nu a corespons tuturor așteptărilor. Iluminata au fost aprópe excepțional casele și prāváliile din jurul palatului împăratesc. Se dice, că populațiunea berlinesă a fost fórte deprimată din cauză, că tótă sərbarea s'a arangiat ca o serbare curat de curte.

Diarul „Extrablatt” anunță din New-York, că guvernorul din Florida a primit ordin se stea gata cu trupele statului pentru ori-ce eventualitate. Motivul acestei procederi a oficiului de resbel din Statele Unite este imprejurarea, că ar decurge tractate secrete pentru de-a vinde Angliei insula Cuba. Republica nord-americană ia tóte măsurile pentru de a-se opune unui ast-fel de tractat.

Protestanții și autonomia jidovescă.

Jidanii și protestanții, aceste două confesiuni, cari singure între tóte confesiunile din țeră nu s'au opus introducerei reformelor politice-bisericesci, n'au așteptat se trecă nici măcar câte-va luni și au și început se trimită deputațiuni pe la miniștri, spre a-le cere rēșplată pentru serviciile făcute.

Despre Jidanii scim, că ei pretind se li-se dea nici mai mult, nici mai puțin, decât autonomia bisericescă și dreptul de a-și ținé congres, — lucru, ce cu multă prevenire li-s'a și promis. Dintre protes-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Suflet nobil.

Bricul „Elsa” din Hamburg fú inghițit la gura Elbei de valurile, peste cari furibunda un viitor îngrozitor. Bricul se scufundă sub picioarele marinarilor nenoroțiți; valuri grozave îl aruncau pân' la fundul mării și-l scoteau din nou la ivélă.

Era nópte întunecósă, când cărmaciul fú aruncat la suprafața apei, și dădú cu mâna de-un obiect, ce 'nota; îndată îl cunoscu, că este lada în care se țineau pe bric găniile. După ore-cari sfoțtări îi succese a se urca pe ea; de abia, însă, își ocupă locul și de-odată apărú lângă el un braț și un cap; era încă un individ de pe naea, care a suferit naufragiu, și când cărmaciul îi întinse mâna de ajutor, recunoscu în el pe căpitanul bricului.

Lada de găini cu amēndoi bărbații pe dēnsa era acuma aruncată încóce și 'n colo de marea furiosă. După câte-va minute marinarii vėdură însă, că e imposibil, ca lada se-i supórtce pe amēndoi.

— „Cređi, că ne vom putea ținea amēndoi?” întrebă căpitanul.

— „Nu, căpitane!” rēspunse cărmaciul.

— „Unul din noi doi trebuie decí se se lase de ladă?”

— „Da, căpitane!”
După câte-va momente dize apoi căpitanul:

— „Ascultă-mē, eu sum deja un om bėtrán și nu mai pot folosi mult în viėtă; tu din contră ești tiner și în putere. Dér am o soția și trei copii. Voesci se te îngrijesci de dēnșii decă vei scápa cu viėtă?”

— „Da, căpitane!”
— „Intinde-mi decí mână, drept că-ți vei ținea promisiunea!”

Cărmaciul îi dădú mâna. — În proximal moment căpitanul se lăsă de ladă și se scufundă în mare.

Lada de găini se ridică, și valurile nu mai puteau trece așa ușor peste ea. În fine trecú nópte, și dimineța, cărmaciul de jumătate înghețat fú mântuit.

Credincios cuvēntului dat, el alergă la Hamburg, căută după vėdúvă, și lăsă se se creșcă și educe cu cea mai mare îngrijire copiii, cari i-au rēmas drept mōștenire.

Un noroc neașteptat.

În vėra anului 1834 petrecea în Ems prințul Zotowsky pentru de-ași căuta de sănătate. Intrând el într'o di în cabinetul de lectură al salei de cură, observă jo lângă piciorul unui scaun un ban de aur. El ridică banul, dér ne-aflându-se nimenea în odaia nu putú se scie, cine e posesorul aceluia.

Prințul merse cu galbēnul aflat în salonul destinat pentru diferite jocuri hazarde, și puse un număr la ruletă. În câte-va minute din galbēnul aflat se făcu o sumă mare pe galbini, și în scurt timp după aceea, o sumă considerabilă de bancnote.

Acum prințul încetă de-a se mai juca și merse înderēt în sala de lectură, acolo el observă pe un bărbat tiner, modest, îmbrăcat în haine negre, care speriat căuta ceva pe jos.

— „Dór ai pierdut ceva?” îl întrebă prințul.

— „Durere, da, imi lipsescce un ban de aur și numai aici l'am putut perde!”

— „L'am aflat eu”, dize principele, „dér nu este vina mea, decă într'aceea ruletă a prefăcut galbēnul în bancnote. În cazul, decă d-tale țar fi această neplăcut,

atunci ai destulă ocaziune în sala de joc de ați schimba din nou bannotele în bani de aur, și eventual de e și'i reduce la suma originală!”

Dicēnd aceste principiele Zotowsky predete tiuerului bărbat, care perduse galbēnul și era un sėrman teolog, patru bancnote, fă-care în preț de câte-o 1000 de taleri, și apoi prințul se departă atât de iute, încât teologul nu avú timp nici de a se reculege și nici de-ai mulțumi bunului donator.

Teologul venise la Ems cu puține parale pentru de-ași vindeca acolo o bólă de gât, și promisese solemnel mamei sale, că nu se va pune nici-odată la „masa verde” pentru de ași cerca norocul. El își ținuse promisiunea și nu intră nici o singură dată în sala de joc. Galbēnul acela îl perduse el chiar când își finise cura și voia se plece acasă, de aceea îl durea cu atât mai tare perderea banului, căci numai atăta îi mai rămăsese pentru ca se-și pótă plăti drumul până acasă.

Astfel norocosul teolog, fără de-a fi jucat, ajunsese la un oăștig considerabil.

(„Bibl. d. Unterh. u. d. Wissens“.)

tanți, încă s'a prezentat Sâmbăta trecută la ministrul Banffy o deputațiune a luteranilor guvernamentali, care ceruse, ca în locul subvențiunii de 73 000 fl., să li-se dea în viitor 400,000 fl. la an pe cuvânt, că „preoții lor sunt espuși pericolului de-a *peri de fôme*“, deore-ce prin introducerea nouelor reforme bisericesci li-s'au împuținat venitele stolare cu 127,500 fl. la an.

Că unde au să ducă aceste por-niri, o spune în multe privințe foarte potrivit foia catolică „Alkotmány“, care într'un articol de fond al său scrie între altele:

Jidanii, cari serbeză ocuparea de-o miă de ani a patriei, după ce au despoiat Ungaria de caracterul ei creștin, lucru firesc, că pe pământul, peste care ei s'au făcut stăpâni, voese acum să se organizeze, séu se-și țină și sporască ceea ce au câștigat. Fiind ei o confesiune receptă, în locul comunităților religioase, ei vor ca prin congres să-și creeze cu ajutorul guvernului o autonomie jidovăscă unitară, regnicolară, de sine stătătoare și independentă. *Ministrul lor*, Wlassics, li-a promis, că ordinațiunii în contra lor nu va da, „nu vré să ingereze, nu va face presiune“; tot-odată li-a multămit pentru „activitatea“ dezvoltată de ei la crearea legilor politice-bisericesci, ér Banffy încă i-a lăudat pe Jidani, ca pe „buni patrioți“, adăugând, că el „sperază, că tot așa va fi și în viitor și că ei vor simți împreună cu noi, cu Maghiarii băstinași“. — „Guvernul își va ține de datorință, de-a se ocupa cu cererea lor și de-a o sprijini“.

Așa-dără autonomia jidovăscă este promisă în mod oficial, sərbătorec și se va și da, căci deocă cambiul este subscris, cumetrii noștri jidani s'au obicinuit a-l exploata. Două nume bune sunt scrise pe el: Desider Banffy de Loșonc, ministru-president, conducător de partid și prim-curator reformat, ca acceptant; Iuliu Wlassics, ministru cultului jidan, ca garant. Cambiul s'a dat în bianco, nu este însemnat pe el nici datul, nici suma, dér fără îndoială va sosi timpul, când confesiunea receptă jidovăscă, care ca firmă improtocolată formeză o persoană morală, va presenta cambiul dietei unguresci, ca să poftască a i-l plăti.

Vor pretinde, ca § 3 al art. de lege din 1848 să se estirdă și asupra Jidanilor, deore-ce în înțelesul acestui paragraf „trebuințele școlare și bisericesci ale tuturor confesiunilor recepte sunt a se acoperi din cheltuelile publice ale statului“. Congrua, ce se va stabili pentru rabini și pentru cantori, o va plăti erariul, școlile și învățătorii lor vor primi subvențiune dela stat...

Noi am știut, că așa va fi, că din asta cauză nu s'au multămit Jidanii cu libertatea religioasă generală, ci au pretins să li-se dea drepturile unei confesiuni recepte, pentru ca să se pótă bucura de privilegiile autonomiei și de beneficiile statului ungar. Ei sunt destul de violent, pentru-ca să nu-și dea acum pe față aceste planuri ale lor, ci și în cazul de față cedază locul protestanților, ca ei să scótă din spuză castanele pe séma Jidanilor. Protestanții guvernamentali o și fac acésta. Conventul reformat a și făcut conscrierea venitelor preoțesci și școlare, ca să-și pótă forma o basă pretensiunilor lor. Ér deputațiunea luteranilor guvernamentali a prezentat Sâmbăta trecută guvernului binevoitor memorandumul pentru ajutorul de 400,000 fl. la an.

Foia unгурăscă arată după acésta, ce mare pericol amenință autonomia bisericeii protestante prin subvențiunile, ce ea le cere dela guvern, căci e lucru clar, că „cine plătesce pe preot și pe învățător, acela va fi stăpân asupra bisericeii“. E lucru sigur, dice apoi foia catolică, „că pe urma bisericelor protestante va păși biserica orientală, sərbăscă și „valahă“, după ele cea jidovăscă și nu vor rămâne înderēt nici romano-catolicii, căci și ei au

ost despoiați de venitele stolare. De asta se tem și conducătorii partidei guvernamentale, căci simt, că preoții și credincioșii lor sunt nemulțumiți și că vor trece în opozițiă, ér ei fiind părăsiți, vor perde influința și puterea.

Acéstea sunt presupunerile și combinațiunile lui „Alkotmány“, pe cari noi le lăsăm fără comentariu.

In cestiunea școlilor grănițeresci.

Éri s'a intrunit în Sibiu reprezentanța fondului foștilor grănițeri români din Regimentul I. de grăniță.

După cunoscuta ordinațiune ministerială, prin care școlile grănițeresci susținute din acest fond au fost declarate ca școle comunale, acésta intrunire a reprezentanței fondului este de deosebită importanță.

Éri la 9 ore a. m. s'a ținut prima ședință, despre al căreia decurs „Tribuna“ comunică următoarele:

Prima ședință s'a ținut sub presiunea baronului D. Ursu, fiind de față 26 reprezentanți. Ca încredințat al guvernului e de față baronul Szentkerezty, fișpanului Hunedorei, care suplinesce pe Zeyk Dániel, fișpanul Albei inferioare.

După deschiderea ședinței, baronul Ursu a fost ales de președinte, care a și primit în considerarea greutății situațiunii, accentuând, că nu se cuvine a părăsi stégul.

După raportul comitetului s'au ales trei comisii, de câte 5 membrii: comisiunea școlară, financiară și petiționară.

Intre cei de față sunt și Dr. Augustin Bunea, secretar metrop. în Blășiu, deputatul Dr. Șerban, căpitanul Stejar și alți.

În ședința de ați, Mercuri, vine punctul cel mai interesant, privitor la pași, ce sunt a se întreprinde față cu faimosa ordinațiune ministerială.

SCIRILE ȚILEI.

— 10 (22) Ianuarie.

Sêrbi „buni patrioți“. „Pest. Ll.“ de astăzi publică cu mare bucuriă scirea, că arhimandritul sêrbesc din Vsrșet, Gavril Zmejanovic, a ținut Dumineca trecută în biserică o vorbire „patriotică“, fiind de față și fișpanul Palfy. „Patrioticul“ Arhimandrit dice între altele, că „Sêrbul vede în Ungur pe cel msi bun amic și vecin al său, împarte cu el toate bucuriile și durerile și nutrește împreună cu el aceeași iubire față cu scumpa patriă comună“ etc.

Un proces de spionaj. Din Cra-covia se depeșază, că în 19 c. s'a adus sentință în procesul ce a decurs în Cra-covia pentru cunoscutul spionaj militar, despre care la timpul său făcurăm amintire. Adalbert Kozielski a fost osândit la un an, Samuel Strumpfner la 1½ an temniță grea. Fiica lui Strumpfner a fost achitată. Toți acușatii au fost osândiți în fine la purtarea speselor judecătorești și la esilare din țările austriace, după ce își vor împlini pedépșa.

Tragere la sorți. Notariatul orașului Brașov aduce la cunoștință publică, că în 28 c. la 9 ore a. m. se va face în casa sfatului tragerea de sorți a acelor tineri din Brașov, cari sunt consemnați în cl. I pentru asentarea din anul acesta, adecă tinerii născuți în a. 1875. La oas deocă care-va dintre acești tineri va fi silit se lipsescă atunci, va avé se incredințeze pe o rudeniă a sa, séu pe alt pienipotențiat, care să tragă sôrtea pentru el.

Sinuciderea unui căpitan. Căpitanul Gheorghe Carp — serie „Timpul“ din Bucuresci — era flôrea ofțerimeii noastre. Intelligent, activ și în vârsta abia de 28-30 de ani. El ducea o viață foarte retrasă. Ca-

marații spun, că rare-ori l'au vădut eșind la plimbare pe la cluburi séu în localuri publice. Ce făcea căpitanul în tot timpul acesta? Toți credeau, că oetesce, căci Gheorghe Carp era foarte studios. În ade-vér, odinioră cetea mult; în orele libere lectura era pentru dânsul cea mai plăcută distracție și nopțile mai în tot-déuna adormea cu cartea în mână. De cât-va timp însă căpitanul nu mai era acela ca de altă dată. De unde mai înainte era glumeț și vorbăreț, acum devenise trist și gânditor. Tinerul ofțer căduse în mrejele unei femei. Fericirea îi însă de scurtă durată, oăi deodată cea femeie intrerupe ori-ce relațiunii cu căpitanul. De atunci încep pentru dânsul nisele zile de chin și nopți fără somn. Devine melancolic; ordonanța sa spune, că adese-ori l'au vădut umblând prin casă și plângând. Odată a îndrăsnit chiar să-l întrebe ce are, dér el nici nu l'au vădut nici l'au auzit, atât era de dus pe gânduri. Acum câte-va zile trimise o ultimă scrisore femeii, a cărei lipsă îl sdruncinase atâtă, dér ea nu-i răspunde nimic. Atunci sufletul tinerului ofțer e cuprins și mai mult de desperare. În ziua de Boboteză căpitanul se duce la deșulare. La dejun nu mănâncă, vine acasă și se trântesce pe pat, unde stă mai multe ceasuri nemișcat, ca și când ar fi fost isbit de paralizie. Séra, la opt ceasuri, trimite ordonanța în oraș și el rămâne singur. Atunci pune în executare funesta-i hotărîre. În un revolver, se desface de haină și îndreptă țeva în partea stingă, în dreptul inimii. O detonătură se aude, și căpitanul Carp e mort pe loc. Cadavrul a fost transportat la spitalul militar, după-ce s'a făcut o anchetă de cătră comisarul regal, d-l maior Paleologu. O altă versiune, care ni-se comunică în ultimul moment, este că pentru motive, pe cari nu le-am putut cerceta, căpitanul Carp îi s'ar fi refuzat brevetul de sat-major, și că acésta contrarietate l'ar fi adus într'o stare îngrijitoare de nervositate. Acésta stare sufletescă agravată de durerea amintită, a împins pe nefericitul căpitan la hotărîrea-i funestă.

— o —

Greco-catolicii în „partida populară“? Lui „Alkotmány“ îi se scrie, că în cercul electoral al Carașului alegătorii romano-catolicii și greco-catolicii au hotărît să constituie împreună un club al „partidei populare“, în care scop își vor ține adunarea constituantă în cel mai scurt timp. Ca conducător își vor alege pe proprietarul Horvâth János din Hiripi. — Dorim să șoim, cine și de ce neam se vin acei „greco-catolicii“, căci între Românii gr. cat. nu putem presupune să se fi ivit astfel de aparițiuni.

— o —

Programa sêrbărilor milenare, după cum comunică, foile unguresci, este următoarea: în 3 Maii serviciu divin în biserica lui Matia din Buda, celebrat de primetele Vaszary; în 10 Maii serviciul bisericesc festiv în totă țera; în 5 Iunie va fi dusă coróna S-lui Ștefan în biserica Matia, unde va fi espusă timp de trei zile privirei publicului; în 8 Iunie cortegiul festiv omagial și intrunirea ședinței comune a ambelor camere, în prezența sântei corónae.

— o —

Solgăbiréu al Branului este numit, din partea fișpanului dela Făgăraș, d-l George Urdea, practicant în drepturi.

— o —

Bucuriă cadetilor. Cea mai nouă ordinațiune militară a procurat nespuse bucuriă elevilor dela institutele militare. Acéștia, adecă, de acum înainte nu mai sunt obligați a saluta pe suboficieri, ci numai pe oficieri și pe acei profesori civili, cari sunt aplicați la respectivele institute.

— o —

Călindarul Plugarului pe an. 1896, redactat de d-l I. Georgescu, se pótă căpeta dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov cu prețul de 25 cr., (trimis cu posta 30 cr.) Dela 10 esemplare comandate de-odată, unul se dă rabat. E unul dintre cele mai bogate și mai eftine călindare românesci, conținând material bogat atât economic,

cât și literar, foarte variat și instructiv și de petrecere. E întocmit anume pentru trebuințele plugarilor, cari în acest călindar găsece o călăuză credincioasă pentru toate trebuințele lor.

Maghiarisarea Sașilor din Clușiu.

Sub acest titlu diarul Sașilor verși „Kronst. Zig.“ publică un interesant tractat, în care prin reproducerea diferitelor documente se încercă a dovedi cum s'a făcut din orașul german Clușiu — odinioră cu mult mai german, cum dice numitul diar, decât Bistrița și Brașovul de astăzi — oraș maghiar. Étă ce dice „Kr. Zig.“:

Andreas Thorwächter, preot evangelic în Clușiu, scrise în a. 1796 un tractat asupra budgetului bisericeii și școlii unitare din Ardeal. În introducerea autorul amintesce, că plebanii sași-evangelici Franz Davidis și Kaspar Heltai făcură pe toți Sașii din Clușiu aderenți de ai confesiunii unitare introdusă de ei doi. Principiile aceste nouă nu se lățiră și între ceilalți Sași ardeleni, afară însă mare trecere la Unguri și Sécui.

Astfel Sașii din Clușiu se rupseră de legătura cu ceilalți Sași și se alipiră cu atât mai tare de soții lor în credință maghiari și sécui. Cu timpul se încheiară tot mai multe căsătorii mixte, Sașii deveniră în Clușiu tot mai puțin la număr, și în fine nu mai vorbeau săsesce, nu mai gândeau săsesce, ba nici nu vorau să fi numiți Sași.

Caracteristică este și maghiarisarea numelor săsesci din Clușiu, astfel din Binder se făcu Kadar, din Schmidt-Kovács; Kürschner-Szöts; Sommerburger-Sombori; Schüssburger-Segesvári; Mühlbacher-Sebesi; Birtälmer-Bertalan; Rosenauer-Rosnai etc. Numai acele nume săsesci rămaseră neschimbate, pe cari era imposibil de ale maghiarisa, de es. Blues, Tellmann, Hermann; apoi unele ca Tauffer, Gaman etc.

Acésta este adevărata istoriă a maghiarisării Sașilor unitari din Clușiu.

Mai există apoi și alte documente despre aceea, că Clușiu odinioră a fost săsesc. Astfel Ladislaus Kövory în „Istoria scurtă a Clușului“ dice următoarele: „Că Clușiu a fost înhițat de Sași și Maghiari reese și din împrejurarea, că regele Matia a dat în 31 Ianuarie 1458 o ordinațiune, în care se dispune, că primar al Clușului într'un an să fiă un Sas, în celalalt un Maghiar; că senatul orașenesc să fiă compus din 6 Sași și 6 Maghiari; și în fine jurați să fiă 50 Maghiari și 50 Sași. Cu timpul însă, se născoură certe între ambele naționalități, și Maghiarii scóseră pe Sași din domniă.“

În „Istoria Sașilor ardeleni“ scrisă de G. D. Teutsch se spune la pag. 73, că regele Ștefan V. (1270—1272) a fundat în valea drăgălașă a Someșului mic, care a suferit foarte mult prin devastările Mongolilor, orașul Clușiu, și a adus acolo coloniștii germani, pe cari i-a împărțit cu drepturi și libertăți prețioase. La pag. 148 se vorbesce despre înflorirea orașului săsesc Clușiu sub regele Ludovic (1342—1382). La pag. 240 se amintesce, că elementul străin devine tot mai puternic în Clușiu, și în fine la pag. 19 și 27 tom. II se face amintire despre aceea, cum li-s'au răpit toate drepturile Sașilor din Clușiu.

De aci încolo săsismul a decădut din an în an tot mai mult până ce în fine a cădut cu totul pradă dușmanului.

Din Silvania.

(Fine.)

Gavril Man s'a născut la 1824 în Boereni. Tatăl său, Vasilie, a fost paroch gr. cat. în Boereni din strămoși de familie nobilă foarte vechiă din părțile acele, distinsă prin eroism și credință cătră patriă.

În Baia-mare a absolvat gimnaziul, de-acolo s'a dus în liceul din Clușiu, unde după cum spun conșcolarii lui încă în viață, Man a fost un student de frunte, foarte modest și cu purtare esemplară. În anul 1842/3 a intrat în seminarul teologic din

Blașiu, pe care însă, cu chaosul episcopului Lemeni și el dimpreună cu mulți alții, l'a părăsit. În 1846 a ascultat la Academia din Clușiu „cursul de drepturi”, împreună cu fericiții Alexandru Papiu Ilarian; tot amândoi amblau și învățau, eu locuiam împreună cu ei ca gramatist, pare-că și acum văd pe fericiții Papiu Ilarian, fost mai târziu ministru în România, că strănuta foarte des și mai tot-deuna îi curgea sângele din nas.

Man se susținea cu instrucții, mai fiind și un fel de pedel, ambii au fost „primi eminente”. În 1847 cătră fine, Man s'a aplicat ca secretar lângă vice-spanul Daniel Pataki. În 1848, a fost atașat lângă un deputat la dietă. După datina de atunci, d'ér pe Baronul Huszár nici nu l'a cunoscut, nici n'a convenit cu el nici-odată în viață. Baronul a fost din Năprade, omorirea lui s'a întâmplat în Boiu-mare prin Frink Ignat din Prislop (Kis-buny) pentru care fapt Ungurii și-au răsunat spândurându-l în delul „Mesteacănului”, ceea ce e cunoscut, e învederat, d'ér, că omul care a adus în legătură omorul baronului Huszár cu persoana fericitului Man e un mincinos, blăstemat. „Ignotos falit, notis horrendum”.

În 1850 Man a fost numit comisar de sub-cerc în „Kápolnok-Monostor”, de acolo a trecut în Lăpușul Unguresc, ca judecător de sub-cerc, unde pregătindu-se, l'opus cenzura de avocat în Sibiu. După 1861 érá-și a ajuns secretar lângă același Pataki, care între Români se manifesta ca de origine Român, ba încă înrudit cu episcopul Pataki, și care acum era administrator de comite-suprem în Solnocul inferior. Eu pe acel timp eram deja protopop în Cioeu-Cristur, în același comitat. După aceea Man a ajuns jude-primar (föbiró) comitatens, apoi deputat la Dieta din Sibiu, la Reichsrath în Viena, etc.

În 1866/7 pentru dieta de încoronare la Pesta ambi am fost distinși cu încrederea ca candidați deputați dietali. O, d'ér tempora mutantur! Într'acestea șovinismul maghiar deveni tot mai cutezător; favorit de presiunile politice și a armelor, pe noi Români ne strimtorară la părete, și Gavril Man deveni capul vedit, rezolut, și neînfricat al tuturor mișcărilor; el era dușmanul neimpăcat al faptelor neumane, injurioase, prejudicioase, al abuzurilor celor orăncene, ce își permiteau funcționarii, fiind înrudiți cu Pataki, până-oc după investigaținea făcută la ordinul guvernului din Clușiu răsturnară pe toate acele pașale și patripi.

Pe acel timp Man era numit de cătră vener. Ordinariat al episcopiei Gherlei și ca suprem Curator bisericesc comitatens. Câte biserici, școli, case parohiale nu s'au ridicat la stăruința lui! Și fraților gr. or. el li-a ajutat cu aceeași inimă în direcția acésta, și întru înființarea de fonduri scolastice și bisericesci, așa în specie la Diag, Curteiuș etc. pentru cari fapte și Șaguna l'a laudat.

Abstragând dela câte altele pe terenul politic, social, cultural, cari nu cad în cadrul acestor restrinse șiruri, un Man și a eternizat memoria „acre perennis”, eliberând sute de sute de foști iobagi Curialști, prin înființarea școlii Capitale normale din Lăpușul unguresc, — un unghiul al țerei noastre de sub p'ola munților Groși și Cibleşiu, unde compactul popor românesc era lipsit și de cea mai mică rață a luminării și redemptării. Acestui Parnas au s'at multumescă adț mulți funcționari, preoți, protopopi, ba chiar și canonici pentru ceea ce sunt.

Pentru susținerea acelor palestre sacre s'a luptat Man foarte mult cu dușmanii n'altui nostru, cari voiau a-le nimici, ori doar a-le zădărnici, d'ér Man în continuu s'a sprijinit cu ajutorul său material, ba și fundațione nu neînsemnată a întemeiat întru asigurarea acelei școli.

În tot anul, lăsând la o parte toate afacerile strict oficiose, lua parte la conferențele și esamenale școlare dela Lăpuș, unde foarte multă însuflețire inspira chiar și protopopilor respectivi, demni de amintire, ca Dragomir Varna etc. presidiul

il decora d'ensul, împreună cu Inspectorii supremi ai școlilor diocesane.

Nu mai amândri și satisfacere imi aduc aminte de multele conferențe convocate, conduse cu mare tact și presidate de acel „valah” Man. Efectul a fost, că ni-am organizat, disciplinat, crescut și inspirat poporul în simțmintele naționale în acel mare comitat aprópe curat românesc, pe când înainte de acea epocă a noastră nu era nici o manifestație românescă, nici o viață socială română.

În aoei perioadă, ambii umblând noi în cauze naționale la Clușiu, odată despărțindu-ne de vice-guvernorul mult regretat Baronul Vasiliu Pop, acesta îi d'ise memorabilele cuvinte: „*Forțe te iubesc, ca pe un neobosit naționalist și bun oficial, și cu plăcere am înțeles dela Consilierul, esmisul nostru Comisariu investigatoriu, Fekete, că te aprefuesc și frații Maghiari, că ești imparțial și foarte activ; nu-ți pesă de aceea, că și-au botezat calea reglamentată, ce duce la Lăpușuri: „Via Maniana”, că D'omne bine le va prinde tuturor*”.....

După anii 1870, prevădând, că nu va mai fi susținut la postul său, se supuse a două-ora, după nouele legi, la cenzura de avocat în Mureș-Oșorhei, și ea atare, purtând și alte oficii de natură privată, a murit în Deșiu și s'a astrucat în 11 August a. tr. având o imormentare, precum se scrisese în acel rând, — frumoasă, precum frumoasă și laborioasă i-a fost și viața întregă.

Copii nu a avut, d'ér crescutu-și-a nepoți, nepóte, ajutat-a la creșterea mai multor fii ai națiunii, iubit'a tinerimea, érá în cancelaria d'ensului mulți candidați de advocați și-au făcut praxa advocațială și tot-odată cu ea și a vieții naționale.

În ținuta lui l'a caracterizat firmitatea caracterului solid, sincer și franc; era foarte activ și punctual, până și în corespondențele-i private față cu ori și cine, și ce e mai greu și mai rar ca toate, secretele descoperite scia să le păstreze așa, ca puțin dintr'ei muritori.

Multe epistole și-a păstrat p'ote chiar până la m'orte dela mulți bărbați de frunte și dela veștii redactori Iacob Muresianu, Georgiu Barițiu, Dr. Gr. Silași și alții, cu cari susținea și raporturi diaristice de interes public, arătând și deșteptând interesul Românilor asupra unor și altor moși nobilitate românesci, îngreunate, ori chiar pierdute la aparință, precum a călugărilor basiliani din Blașiu, în comunele Feiurd din comitatul Clușului, Grolt din com. S.-Dobâca și altele.

Cu învăpăiata iubire a națiunii sale și dorul de-a o vedé odată fericită, a murit Gavril Man, trăind 71 ani, model de cumpetat, bine conservat, încă viguros. La întrebarea cuiva, că nu înbetrănesc, vorba îi era: „Eu am de lucru, nu vréu să sciu de b'etrănețe!”

Într'o epocă plină de evenimente furtunose, când cu forța și violența vor să-ți impună principi și legi outropitoare pentru tine și neamul tău, pentru aședămintele lui Christos și ale națiunii tale; — când și de și trebuie să veđi perchistiuni domiciliare, persecuțiuni, insulte de gendarmi; când în cap de noapte veđi cetățeni nevinovați transportându-se la grelele zavóre și scundele temnițe ale unui stat poreclit constituțional: ére într'o astfel de epocă confusă și neorientată, d'ic, mai p'ote-se imputa cuiva, decât intenționea cea mai bună de-a ajuta cauzei divergéză într'un cas său altul de păreriile majorității?

Eu d'ic, că nu. Nu epitete de felul celor, ce li s'au dat lui Man, merită bărbății înocranțiți în lupte, dela generațiunea mai nouă. Nu voiți să dau sfat, deși așa fi în drept ca om b'etrân, ce sunt, căci „*in senibus consilium*”, d'ér rog pe toți acei membri ai tinerei noastre generațiuni, cărora atât de mult le place să exprime sentințe diaristice asupra unora și altora, s'o facă acésta pe temelul faptelor și nu al preocupărilor.

Scris'am în Iadul-Siciu, s'erbătórea Într'ării în Biserică, 1895.

Ioan Papiu Pop,
protopop,

Mișcarea poporațiunii în România.

În raportul general asupra igienei publice și asupra serviciului sanitar al României, pe care serviciul sanitar român îl adresază pe fiă-care an ministerului de interne, găsim — cu privire la anul 1894 — nise date foarte interesante și de mare valóre pentru cei ce urmăresc mișcarea poporațiunii din România. Estragem din ele următoarele:

Mișcarea poporațiunii țerei întregi.

Precum în anul 1893, au dat și în anul 1894 nașterile, după scăderea deceselor, în totă țera un excedent, o creștere a poporațiunii cu aprópe 1 la 100 locuitori. Totă poporația s'a înmulțit prin născeri în cursul anului 1894 cu 50.986 suflete, în anul 1893 cu 52.319 suflete.

Aceste date statistice sunt pasibile de óre-cari corecturi; direcțiunea statisticei generale n'a putut până acum termina statistica demografică a anului 1894 și ne servim de-ocamdată de datele ce ne-am procurat prin intervențiunea administrațiilor sanitare ale județelor și ale comunelor urbane, cari date înocă n'au fost controlate de direcțiunea statisticei generale.

În anul 1894 s'au sév'șit în totă țera 50,323 căsătorii, din cari în comunele rurale 43.224 și în comunele urbane 7.090. Numărul căsătoriilor creșce din an în an; în anul 1893 s'au înregistrat în totă țera 41,200 căsătorii, din cari 34.559 în comunele rurale și 6.641 în comunele urbane. Numărul locuitorilor României, după recensământul făcut de ministerul finanelor în luna Decemvre anul 1894, fiind de 5.406.249, nupțialitatea în România a fost în anul 1894 de 0,30 la câte 1.000 de locuitori, proporțiune destul de mare, mai mare decât în cele mai multe alte State ale Europei, cu excepția Serbiei care ne întrece în acésta privință.

În anul 1894 s'a înregistrat cel mai mare număr de căsătorii din cei din urmă 25 ani, 50.323; după anul 1894 vine anul 1879, imediat după rebel, cu 46.484 căsătorii, érá minimum de 29.257 căsătorii s'a înscris în anul 1873, când țera a perdut 7.652 locuitori din cauza epidemiei de coleră.

În anul 1894 s'au înregistrat în totă țera 227.469 nașteri de copii vii, cu 5.145 mai mult decât în anul 1893, și 176.483 decese, cu 6.478 mai mult decât în anul 1893. Populațiunea a crescut, d'ér, prin nașteri în anul 1894 cu 50.986 suflete; în anul 1893 acésta creștere a f'ost de 52.319 suflete. În totă țera în anul 1894, natalitatea a fost, d'ér, de 42 la câte 1.000 locuitori, mortalitatea de 32,6; excedentul nașterilor, după scăderea deceselor, 9,4 la câte 1.000 locuitori. În ceea ce privește cifra natalității populațiunii României, ea este întrecută numai de cea a Serbiei și Ungariei; cele-lalte State ale Europei au natalitatea mai mică; nu ne folosim însă de d'ensa într'o proporțiune mai largă, nu conservăm, nu creșcem decât o parte din copii, cari se nasc în număr îndestulător și perdem o parte în primii ani ai vieții, căci avem după Ungaria mortalitatea cea mai mare în Europa.

Mișcarea poporațiunii rurale și urbane după religione.

Comunele rurale au o nupțialitate mai mare decât comunele urbane. Din poporațiunea totală (de 5.406.249 suflete), după constatările d-lui E. Crupenski, directorul statisticei generale, 18 la sută sunt locuitori urbani și 82 la sută locuitori rurali; din suma de 50.323 căsătorii, celebrate în anul 1894 în totă țera, 7.099 s'au numai 14,1% au fost înregistrate în comunele urbane și 43.224 s'au 85,8% în comunele rurale.

Din cele 50.323 căsătorii, înregistrate în anul 1894, 47.029 s'au 93,4% au fost celebrate în legea ortodoxă, 1.334 s'au 2,6% după alte rituri creștine, 69 s'au 0,13% în legea mohamedană și 1.891 s'au 3,75% în legea mosaică. D'ér și aci se presintă o deosebire între proporțiunea căsătoriilor ortodoxe și celor de alte religii

din orașe și între cele din comunele rurale. În comunele rurale căsătoriile neortodoxe sunt în general rare; din numărul total de 43.224 căsătorii, celebrate în comunele rurale, 42.024 s'au 97,2% au fost ortodoxe, 717 s'au 1,6% de alte rituri creștine, numai 12 s'au 0,028% mohamedane, și 471 s'au 1,1% israelite. Érá în orașe, din numărul total de 7.099 căsătorii, celebrate în comunele urbane, au fost numai 5.005 s'au 70,5% ortodoxe, 617 s'au 8,6% de alte rituri creștine, 57 s'au 0,8% mohamedane și 1.420 s'au 20% israelite.

Literatură.

Biblioteca de popularizare. Editura Samitca, Craiova. Din partea Institutului de Editură Ralian și Ignat Samitca, din Craiova primim cele mai recente 3 numere ale *Bibliotecii de popularizare*, apărute acum de sub presa: Nr. 12: H. Ibsen, *Liga tinerimei*; Nr. 13: *Ouida, D'onna Marchisá* și alte nuvele, și Nr. 14: *François Coppé, Lăutarul din Cremona și Pater*, drame traduse în versuri de apreciatul poet Traian Demetrescu.

Cu aceste trei volume cetitorii vor face cunoștința a trei opere mari din literaturile: norvegiană, engleză și franceză.

Odată cu neinduratul geniu scandinav al lui Ibsen, cere mândru și senin stă de-asupra micimilor omenesci și impune cu autoritatea sa nediscutată o morală puternică, nemilósă, mai severă decât cea evanghelică, cetitorii vor găsi câte-va nuvele pline de grație ale *Ouidei*, femeia plină de farmec, unde se unesc sensualismul latinei cu severitatea pură și voluptoasă a matronei britanice, pentru-ca în nise bucăți drăguțe să-ți arete farmeoul flirturilor parfumate ale secolului XVIII-lea și pașiunile fierbinți de sub cerul albastru de m'edă-și; și tot-de-odată două drame — traduse în versuri românesci de cunoscutul poet Traian Demetrescu — ale lui *François Coppé*, bardul poporului francez, acela care desmiardă simțmintele cele mai delicate, care cântă în versuri suferințele de toate zilele, acele dureri banale, pe cari toți le simțim, și unde romanticii nu voiau să se cobóre nici-odată.

Exemplarele primite, la redacție, *legate foarte elegant în pânză peste tot și cu o vigență alegorică în negru, deoată perfecțiunea artistică, cu care se lucrăză în atelierile d-lor Samitca.*

Indemnăm pe cetitori să-și procure aceste trei volume prea interesante prin valórea literară a operilor ce conțin și prea drăguțe ca eșecție materială. Prețul fiă-cărui volum broșat e numai 30 bani (15 cr.) În legătura de mai sus 60 bani (30 cr.)

Aflăm, că într'unul din cele mai apropiate numere ale *Bibliotecii de popularizare* va apăre și: *Werther*, tradus în românesce de d-l I. Hussar, direct după originalul german al lui Goethe.

Acest număr va fi ilustrat excepțional cu 25 clișeurii eșecutate artistic într'un mare atelier din Paris, după picturi germane de mare valóre, și un portret al autorului.

Prețul volumului, deși eșecutat așa de luxos, va fi tot de 30 bani ca și al celor-lalte numere deja apărute până acum.

Nu putem, decât să felicităm pe d-nii Ralian și Ignat Samitca, cari prin edarea *Bibliotecii de popularizare*, atât de eștină, au făcut și fac necontestabile servicii literaturii române.

*

Compas românesc, anuar financiar pe 1895, de *Petra Petrescu*, anul III, conține date statistice asupra institutelor române de bani; Legea comercială, partea I. despre comerțianți și societățile comerciale. De v'ndare la autor în Brașov cu *coróne 1.50.*

Proprietar: **Dr. Aurel Muresianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul pietei Braşov.

Din 22 Ianuarie 1896.

Banote rom. Camp.	9.53	Vënd.	9.56
Argint român. Camp.	9.46	Vënd.	9.50
Napoleon-d'ori Camp.	9.57	Vënd.	9.62
Galbeni Camp.	5.58	Vënd.	—
Ruble ruseşti Camp.	129.—	Vënd.	—
Mărci germane Camp.	59.—	Vënd.	—
Lire turceşti Camp.	10.80	Vënd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	—	Vënd.	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Ianuarie 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.50
Renta de coróna ung. 4%	99.05
Impr. căil. fer. ung. in aur 4 1/2%	125.—
Impr. căil. fer. ung. in argint 4 1/2%	102.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.50
Bonuri rurale ungare 4%	97.—
Bonuri rurale croate-slavone.	98.—
Imprum. ung. cu premii.	153.—

Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	142.—
Renta de hârtie austr.	100.55
Renta de argint austr.	101.05
Renta de aur austr.	122.60
Losuri din 860	147.75
Acții de ale Băncii austro-ungară.	1009.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	412.75

Acții de-ale Băncii austr. de credit.	360.50
Napoleonori.	9.62 1/2
Mărci imperiale germane	59.40
London vista	121.50
Paris vista	48.10
Rente de coróna austr. 4%	100.40
Note italiene.	44.22 1/2

Sz. 6953—1895. tlkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Garoiu Stanciu végrehajthatónak özvegy Neaghea Dobré Iánosné hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 200 forint tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében: brassói kir. törvényszék (a zernesti kir. járás bíróság) területén lévő Zernest község határán fekvő a zernesti 1873 sz. tjkben foglalt, 2940 hrszámi fekvőre 16 frt., a 779 és 781/2 hrsz. fekvőre 400 frt. és 9206 hrsz. fekvőre 44 frt. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1896 évi január hó 29-ik napján d. e. 9 órakor Zernest község irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becslésének 10% át vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságszolgáltatási rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Brassó 1895. évi szeptember hó 16-én.

A kir. törvényszék mint tlkvi hatóság.

Comptoarul:
Váczi körút 16
lângă
Basilica.

Iustinian M. Grama

BUDAPESTA.

Comerciant engrossist.

Unicul Specialist in produse de Petroleum.

Am onore a avisa onoratal public român, cumcă dela 5 Octomvre a. c. am primit, din Pensylvania (America) singurul depozitoriu in specialitatea de Petroleu:

Kaiseroel-Petroleum.

Marca „Imperator”, prima Type blanc neesplodabil, fără miros.

Cântar specific 0.805. Punctul de aprins 40° Abestest. Garantat cu 20—22% consumul mai puțin ca la petroleul indigen. Puterea flacărei cu 15—18% mai mare. Prețul fl. 32 per 100 kilograme, inclusiv vama, Netto, esclusive Barel franco stațiunea drumului ferat ori unde în Ungaria seu Transilvania. Netto Cassa reluare (Nachname).

Cantitatea cea mai mică este un Barel original circa 160 klgr. Netto.

Casa
fondată in anul
1872.

Dela Tipografia „AURORA” A. Todoran

din Gherla — Szamosujvár

se pot procura următoarele cărți:

Cuvântări pe Dominece. Tom. I. de renumit orator — în dl adormitul — <i>Iustin Popfiu</i> , 48 predicți pe 39 Domineci	2.20	Buchetul. Culegere de cântece culese de I. P. Reteganul broș.	—25	Lira Sionului seu cântarea sârbătorilor. — Poesii religiozo-morale, lucrate după s. Scriptura de A. Boca Velchereanul. Cu o precuvântare de G. Simu	—25	Sé auđim! Toaste pentru tot felul de pers. și ocas. de Tit V. Gheaja.	—20
Cuvântări bisericești (acomodate pentru ori-ce timp) de Ioan Papiu Tom. I. Ediț. II.	1.20	Barb cobzarul. Novelă originală de Emilia Lung	—10	Monologe de Antoniu Popp: Nr. 1 Pe neasteptate	—04	Trandafiri și violele. Poesii populare de I. Pop Reteganul. Ediț. a II. Amplificată.	—60
Cuvântări bisericești (pe Dominece) de Ioan Papiu. Tom. III.	1.20	Bunica și nepotul Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé de G. Simu	—06	Nr. 2. Pentru ce am rămas făcău bētrân	—08	Țiganul la mânăstire. Poveste în versuri de Ar. Boca Velchereanul	—08
Cuvântări bisericești la tôte serb. de preste an de Ioan Papiu	1.50	Cântal in scola populară. De Iuliu Pop invetător in Năsăud. Praxă. Teoriă. Cânturi	—30	Nr. 3 La anul nou	—04	Țiganul in Raiu. Poveste în versuri de Ar. Boca Velchereanul	—08
Cuvântări funerale și iertăciuni pentru diferite casuri de morțe, întocmite de Ioan Papiu	1.50	Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de George Simu. — Această broșură conține istoriøre și poesii morale spre escitarea gustului de ceit la copii. — E acomodată această carte și ca premii pentru scolarii diligenți	—25	Nr. 4. Ce nici prin minte nu mi-a trecut	—04	Țiganul și magnatul. Poveste în versuri de Aron Boca Velchereanu	—08
Catechese pentru pruncii scolari de Țit Bud vicariu	—40	Codrean craiul codrului. Baladă de G. Simu	—06	Nr. 5. O pățaniă	—04	„Calendarul Aureol” pe anul 1896	—30
Cuviute de aur seu invetături înțelepte date de un părinte fiului seu, din operele lui J. H. Campe traduse de I. Sonea	—60	Cântăreța. Novelă de Dem. Dan	—15	Merinde dela Scôlă seu invetături pentru popor, culese din Țiarul unui scolar de Dr. Georgiu Popa	—60	Ultimul sicheastru. Tradițiune de G. Simu	—06
Dumneșeasca liturgiă a celui dintru sânti părintelui nostru Ioan Chrysostom de Ioan Boroș	—25	Carmen sylvia. Prelegere publică ținută prin V. Nicôra prof. gimnas. — Cu portr. M. S. Regina României.	—10	Miseriile sociale. Novelă de P. C. Z. Rovinar	—15	Versuri de dor, adunate din poezii români de A.	—25
Ierarhia bisericească seu explicarea ceremonielor sacre prescrise la Chirotonia Gradelor s. Ierarhice de Ioan Boroș	1.50	Chiuituri de cari strigă feciorii in joc de I. Pop Reteganul	—40	Musa Someșană. Poesii populare române din jurul Năsăudului. Adunate și arangiate de Iuliu Bugariu. Partea I. Balade	—25		
Istoria revelațiunei divine, G. Pop. tom. I., II.	4.50	Cu vârful penel. Scrieri satirico-humoristice de Antoniu Popp. I. Monologe. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecetóre	—55	Nrili 76 și 77. Narățiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco	—20		
Manual catehetic pentru primii ani scol. de Basiliu Rațiu	—40	Dialogul țiganului cu S. Petru in pörta raiului de Aron Boca Velchierianul	—25	„Nopti de iernă”. Novele pentru popor de G. Simu	1.—		
Predice pentru Dominecele de preste an compuse și elucrate după Catechismul lui Deharbe de Vas. Christie. Tom. I. dela Dom. Vameșului și a Fariseului până la Domin. X. după Rosale	—90	De când se numesc femeia porumbiță? Poveste de Laur. Ciorbea	—12	Nu mă uita. Colecțiune de versuri funerale, urmate de iertăciuni, epitații ș. a. Opera unui om de bine. Novelă origin. — continuarea novelei „Idealul perdut” — de Paulina C. Z. Rovinar	—10		
Predice populare pe dominece și serbăt. ocasionali și pentru morți de Gavril Pop. Tom. I., II., III. și IV. Fiescare tom costă câte	1.—	Două turturele de aur. Poveste de Laur. Ciorbea	—12	Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețul redus (dela 1 fl. 20 cr. ia)	—60		
Predice pre tôte Dominecele și serbătorile de peste an de Dr. Em. Elefterescu	1.60	Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusă	—60	Povestiri alese de Petra-Petrescu, Spedate franco	—80		
Rogațiunea D-lui Tatăl nostru esplicată pe scurt de Ioan Boroș	—10	Dile negro. Versuri de Petrea dela Cluș — cu o prefață de G. Simu	—25	Pietatea poporului român seu cântări evlavioșe pentru cei-ce merg la mânăstire, la locuri sante și in procesiuni. Comp. de doi preoți g. c. Mureșeni din diec. g. c. Oradei-M.	—10		
Reunirea Românilor din Transilvania și Ungaria. Studiu Național-istoric-religios de Nicolau Manegutiă protopres.	2.—	El trebuie să se însore. Novelă de Maria Schwartz, trad. de N. F. Negrutiă	—15	Păcală și Tândală. Poveste de George Cătană	—10		
Resultatele filosofiei seu cunoscintele cele mai de frunte despre natura spiritală a omului, despre relațiunile și scopul lui, espuse in mod popular de prof. Dr. Ios. Frappotti, prelucrat in traducere liberă de I. Papiu	—60	Economia, pentru scôlele popor. de T. Roșiu. Ed. II.	—15	Pretinul sătenului român. Sfături in formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de Ioan Pop Reteganul	—30		
Toma a Kempis despre imit. lui Christos, tradus de pe originalul latin de Gavril Pop canonic	1.15	Felicitări in poesii și prosă la anul nou, ziua nascerei și ziua numelui cătră tată, mamă, moși, unchi, mătușe, nănași, tutori, preoți, invetători și binefacători, precum și allocuțiuni și vorbiri cu diferite ocașii scolastice. de George Simu	—20	Proba de foc. Comediă intr'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea Bogdan	—15		
Tipicul preoșe din cărțile rituale prelucrate de Țit Bud vicariu	—55	Filoxera omenimei. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velchierianul	—08	Prin morțe la victoriă. Comediă intr'un act de Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan	—10		
Cartea durerii tradusă din limba francesă de Iacob Afu Niculescu	—70	Gruia lui Novac	—12	Probitatea in copilărie. Schiță din sfera educațiunei după Ernest Legouvé	—06		

Tot de aici se pot procura tot soiul de cărți școlastice și altele apărute ori și unde, **recuise de scris pentru școlă și cancelarie**, tot soiul de tipărituri oficiöse.

Tipografia noastră primesce spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate.

— Cataloge se trimit ori și cui gratis și franco. — — Vëndetorilor se dă rabatul cuvenit. —

Tôte comandezle sunt a se adresa la:

Tipografia „AURORA” A. Todoran,
in Gherla — Szamosujvár.